

Pratarmė

Šio numerio publikacijos skleidžia chronologiškai platų, metodologiškai daugybinių ir žanriškai įvairių tyrimų spektrą, turintį universalaus patrauklumo ir liudijantį mokslinių interesų šakojimąsi – nuo carinės Rusijos cenzūros lietuviškoms pjesėms iki vaikų literatūros sovietmečiu.

Straipsnių skyrių atveria Ramunės Bleizgienės teorinė emocijų ir emociologijos – atsinaujinančios humanitarikos srities – tyrimų apžvalga, ateityje galbūt turėsianti praktinės naudos ir lietuvių literatūrologijos studijoms. Birutės Avižinienės stažuotė Valstybinėje Sankt Peterburgo teatro bibliotekoje suteikė galimybę nauja medžiaga praturtinti teatro istoriją – apibendrinti 1896–1917 m. lietuviškų pjesių cenzūravimo ypatumus.

Sigito Gedos kūryba ir asmenybė vis sulaukia pakartotinio, išskirtinio literatūrologų dėmesio – šikart žvalgoma poeto maištinga laikysena (Rimanto Kmitos straipsnis) ir pateikiama pirmos jo poezijos knygos *Pėdos* (1966) semiotinė analizė idiolekto aspektu (Pauliaus Jevsejevo tyrimas).

Skleisdama bendrąją literatūros kanono problematiką, aptardama jo krizę Vakaruose, Taisija Laukkonėn ypač domisi posovietinio laikotarpio kanono specifika ir mažumų literatūros vieta jame, ryškina priežastis, kodėl Lietuvoje mažumų literatūra atstovaujama pernelyg kukliai.

Pokario egzodas reprezentuojamas keliomis publikacijomis. Rita Tūtlytė novatoriškai pažvelgia į Mariaus Katiliškio kūrybą ir subtilia analize, išsamiais kontekstais pagrindžia jo monistinę pasaulėjautą, kurioje galbūt ir slypi rašytojo prozos žavesio paslaptis. Rubrikoje „Publikacijos“ spausdinami pirmą kartą iš archyvo prieblandos ištraukti ir paviešinti trys Jono Aisčio, spėtina, Antrojo pasaulinio karo metais rašyti straipsniai, kuriuos kruopščiai parengė ir įvadu ap rūpino Manfredas Žvirgždas. Recenzijų skiltyje aptariama knyga, skirta į Lietuvą grįžusiam išeivijos prozininko ir dramaturgo Algirdo Landsbergio archyvui (recenzuoja šio rašytojo žinovė Imelda Vedrickaitė).

Turime ir smagią naujieną – beveik dešimtmetį žurnalo pavidalu gyvuojanti *Colloquia* pirmą kartą spausdina vaikų literatūrai skirtą straipsnį – Loreta Jakonytė narsto pokario vaikiškuose skaitiniuose atsispindintį šeimos santykių modelį, esmingai paveiktą dogmatiškos socrealizmo estetikos. Interviu knygą su sovietmečio kultūros žmonėmis aptariantis istorikas Aurimas Švedas į minties orbitą

įtraukia platesnius svarstymus apie sakytinės istorijos prasmę, sistemos varžomų žmonių komplikuotas laikysenas, taip foliantui *Nevienareikšmės situacijos* suteikdamas papildomo tūrio. Drauge su minėtu Kmitos straipsniu apie Gedą šios trys sovietmečiui skirtos publikacijos problemina prieštarinę laikotarpį, atkreipia dėmesį į jo dvilypumą ir kontradikcijas.

Nuo dramatiškų, o kartais ir paikų sovietmečio grimasų į amžinas krikščioniškas tiesas ir jų refleksijas literatūroje gręžiasi Gediminas Mikelaitis, recenzuodamas solidžią Dalios Čiočytės monografiją *Literatūros teologija*.

Vilniuje 2014 m. rudenį viešėjusį JAV naratologą Geraldą Prince'ą kalbina dr. Dainius Vaitiekūnas – iš gyvo turiningo interviu sužinome, kas yra tas „narracijos mokslas“, kas būdinga pasakojimui ir jo formoms. Mokslininkas daro *homo sapiens* ausiai malonią prielaidą, kad mokėjimas pasakoti galbūt buvo žmonių giminės evoliucinis pranašumas. Šio numerio intriga – kaip autoriams sekėsi kurti savo mokslinius pasakojimus.

JŪRATĖ SPRINDYTĖ